Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

Aan Staatssecretaris LMZ Deadline: 16 september 2024

nota

Houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015: Deelproduct A2

TER BESLISSING

Directoraat Generaal Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke Ondersteuning
Team B

Opgesteld door

[redacted]

Datum
5 september 2024

Kenmerk
3966161-1070911-DMO

Uw kenmerk

Zaaknummer
1070911

Bijlage(n)
2

1. Aanleiding

- Op 25 oktober 2021[1] is de Kamer geïnformeerd over het voornemen een onderzoekstraject te starten naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 als stelselwet.
- We zien dat de ontwikkelingen ten aanzien van de arbeidsmarkt, de (dubbele) vergrijzing, het langer thuis wonen en digitalisering van zorg en ondersteuning, impact hebben op de ondersteuning die gemeenten bieden in het kader van de Wmo 2015. Het is echter nog niet duidelijk hoe deze ontwikkelingen zich precies gaan vertalen in het gebruik van Wmo voorzieningen voor de komende jaren.
- In het Bestuurlijk overleg Wmo van 26 mei 2021 hebben VWS en de VNG daarom afgesproken een gezamenlijk onderzoekstraject te starten naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 op de lange termijn. Hierbij zullen de ervaringen van gemeenten en andere betrokkenen in de periode vanaf 2015 met de uitvoering van deze wettelijke taken worden betrokken.
- Het houdbaarheidsonderzoek dient een bijdrage te leveren aan duurzame bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen het Rijk en gemeenten, met een balans tussen ambities, taken, bevoegdheden/middelen en uitvoerbaarheid.
- In 2022 is het onderzoekstraject gestart onder begeleiding van een onafhankelijke voorzitter. In dit houdbaarheidsonderzoek wordt nauwkeurig en in gezamenlijkheid onderzoek gedaan naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 en mogelijke maatregelen die de houdbaarheid kunnen vergroten. De verwachting is dat het traject eind 2025 afgerond kan worden.
- Het onderzoek kent twee fases: (A) de analysefase en (B) de fase van duiding en het voorstellen van mogelijke beleidskeuzes. De historische analyse, het eerste deelproduct van fase A, is in februari 2024 aan de Kamer aangeboden.
- Met bijgevoegde brief kan het tweede deelproduct van fase A aangeboden worden aan de Kamer.
- De (interdepartementale) stuurgroep van het houdbaarheidsonderzoek, onder leiding van een onafhankelijke voorzitter, adviseert u bijgevoegde

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 29538, nr. 329

brief en rapportage (conform afgesproken procedure) aan de Kamer te versturen.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met de bijgevoegde Kamerbrief (bijlage 1) en deze te versturen inclusief onderzoeksrapportage (bijlage 2)

2. Kernpunten

- Het betreft het tweede deelonderzoek uit een reeks van (minimaal) vijf onderzoeken. In dit onderzoek wordt specifiek ingezoomd op de sociale basis in relatie tot het houdbaarheidsvraagstuk binnen de Wmo 2015.
- Conform afgesproken procedure wordt de brief en rapportage zonder uitgebreide beleidsmatige duiding aan de Kamer aangeboden. Een uitgebreide beleidsmatige duiding is nu niet passend, omdat de houdbaarheidsstudie nog loopt en de deelproducten in hun volledigheid bezien en geduid dienen te worden (dit is onderdeel van de gezamenlijke afspraken die ten grondslag liggen aan de studie).
- Daarnaast is er ook een rapportageverplichting richting de Tweede Kamer. Derhalve is afgesproken in dit traject de deelproducten en onderzoeken in tranches na afronding aan de Kamer aan te bieden. Zodoende blijft de Kamer goed geïnformeerd over de voortgang.
- U geeft in uw brief aan dat voorzichtigheid ten aanzien van conclusies passend is en dat mogelijke conclusies vooral als voorlopig beschouwd dienen te worden.
- Tegelijkertijd is dit een van uw eerste brieven aan de Kamer ten aanzien van de Wmo 2015 en meer specifiek ook de sociale basis. Hierin zit een risico dat over de boeg van het houdbaarheidsonderzoek Wmo, nu ook al een inhoudelijk debat ontstaat over de sociale basis.
- De focus op de relatie met houdbaarheid verhoudt zich niet direct met de gewenste ontwikkelingen bijvoorbeeld in het IZA en GALA en daarmee met het nieuwe zorgakkoord.
- In de brief kondigt u daarom aan in het najaar een uitgebreide Wmo-brief aan de Kamer te sturen; waarin ook ingegaan wordt op beleidsmatige ontwikkelingen ten aanzien van de sociale basis (los van de houdbaarheidsstudie). Overwogen kan worden om dit onderzoek daarbij aan te bieden.
- Tevens geeft u aan bereid te zijn een technische briefing te verzorgen over het houdbaarheidsonderzoek en specifiek ook deze rapportage van de onderzoekers. Een mooie manier om Kamerleden (meer technisch) mee te nemen in het onderzoek, bij voorkeur in de bredere focus van de Wmo.

3. Toelichting

a. Draagvlak politiek

- Het houdbaarheidsonderzoek kan rekenen op waardering vanuit de Kamer. In eerdere (kleine) technische briefing over de historische analyse is deze waardering ook uitgesproken.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

- Het eerste deelproduct werd door de media aardig opgepikt en binnen de ambtelijke netwerken wordt steeds meer uitgekeken naar de deelproducten en uiteindelijk ook de eindrapportage.
- Het blijft echter van belang voorzichtigheid ten aanzien van conclusies uit te stralen. Ook de VNG zal voorzichtigheid blijven betrachten ten aanzien van conclusies.

c. Financiële en personele gevolgen

Niet van toepassing.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

Niet van toepassing.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

- VNG
- MinFin
- BZK
- Ambtelijke stuurgroep houdbaarheidsonderzoek Wmo
- Tevens zijn de partijen betrokken bij het Bestuurlijk Overleg Wmo zowel in het laatste BO voor het zomerreces 2024, als in een technische sessie voor medewerkers, uitgebreid geïnformeerd over het houdbaarheidsonderzoek en de deelproducten.

f. Gevolgen administratieve lasten

Niet van toepassing.

g. Toezeggingen

- U herhaalt uw toezegging in het najaar een uitgebreide brief ten aanzien van de ontwikkelingen in de Wmo aan de Kamer te versturen.

h. Fraudetoets

Niet ven toepassing.

4. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.